

David van Bourgondië: Atrecht, 1427 - Wijk bij Duurstede, 25 april 1496

David van Bourgondië was bisschop van Utrecht van 1456 tot 1496. Hij was de langst regerende bisschop van Utrecht, afgezien van Balderik en Willibrord. Hij was ook proost van Sint-Donaas in Brugge.

Bisschop van Utrecht

Periode: 1456 - 1496

Voorganger: Gijsbrecht van Brederode

Opvolger: Frederik IV (van Baden)

David van Bourgondië was een bastaard van de Bourgondische hertog Filips de Goede en Colette Casteleyn.

Filips de Goede

In oktober 1439 volgde hij zijn oom Jan van Bourgondië op als proost van Sint-Donaas in Brugge en meteen ook als kanselier van het graafschap Vlaanderen.

Jan van Bourgondië in het ornaat van een ridder van de Orde van het Gulden Vlies (Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, 76 E 10: Statuts, Ordonnances et Armorial de l'Ordre de la Toison d'Or, folio 65r).

Dit werd zo opgelegd door Filips de Goede, maar het liep niet van een leien dakje: David was immers nog maar twaalf jaar. Niettemin liet hij zich op 20 december 1439 officieel installeren. Er kwamen ook disputen doordat hij naliet een aantal verplichtingen van de proost na te leven. In 1451 verzaakte hij aan het Brugse proostschap ten voordele van Lodewijk van Bourbon.

Lodewijk van Bourbon

In 1446, achttien jaar oud, werd hij in de clerus opgenomen en in september 1451 werd hij, met dispensatie voor onwettige geboorte en voor leeftijd, tot bisschop van Terwaan benoemd. In maart 1452 was hij vijftientig en ontving de bisschopswijding.

LES EVEQUES DE THEROUANNE					
ST ANTIMOND	500 520	ETIENNE	909 935	ENCUERRAND DE CREQUY	1301 1330
ST ATHALBERT	520 552	WICFRIDE	935 959	JEAN III DE VIENNE	1330 1334
ST OMER	638 670	DAVID 1 ^{er}	959 964	RAYMOND SAQUET	1334 1356
ST DRANCE	670 681	LINDULPHE	964 974	GILLE DE MONTAIGU	1356 1361
ST BAIN	682 697	FRAMERIC	974 995	ROBERT DE GENEVE	1361 1368
RAVANGER	697 720	BAUDOQUIN	995 1030	GERARD II DE DAINVILLE	1368 1371
ST ERKEMBODE	720 742	ST DROGON	1030 1078	ADHEMAR	1371 1376
ADALGERE	742 745	HUBERT	1078 1081	PIERRE II D'ORCEMONT	1376 1384
GONTBERT	745 747	GERARD 1 ^{er}	1084 1099	JEAN IV TABARY	1384 1404
ETHAIRE	747 765	ST JEAN 1 ^{er} DE WARNETON	1099 1130	MATHEU RENAUD	1404 1414
RADUALDE	765 784	B ^x MILON 1 ^{er}	1130 1158	LOUIS DE LUXEMBOURG	1415 1436
ATALPHE	784 791	MILON II	1159 1169	JEAN V	1436 1451
WICBERT	791 793	DIDIER	1169 1191	DAVID II DE BOURGOGNE	1451 1455
THEODWIN	796 798	LAMBERT	1191 1207	HENRI II DE LORRAINE	1456 1485
GRIMBALD	800 816	JEAN II	1208 1213	ANTOINE 1 ^{er} DE CROY-RENTY	1485 1495
ST FOLQUIN	816 855	ADAM DE MONTREUIL	1213 1229	PHILIPPE DE LUXEMBOURG	1496 1516
ST HUMFROI	856 869	PIERRE 1 ^{er} DE DOUY	1230 1251	FRANCOIS 1 ^{er} DE MELUN	1516 1521
ACTARD	869 872	RAOUL DE CALA	1252 1264	JEAN VI DE LORRAINE	1523 1535
ADALBERT	872 887	HENRI 1 ^{er} DE MURIS	1276 1286	FRANCOIS II DE CREQUY	1535 1553
HERILAND	887 908	JACQUES LE MOISTE	1286 1301	ANTOINE II	1553

Plaquette met de namen van de bisschoppen van Terwaan in de kerk van St Martin in Terwaan

Bisschop van Utrecht

Dankzij een gezamenlijke inspanning van de Hollandse Kabeljauwen en de Bourgondiërs werd hij door de paus tot bisschop van Utrecht benoemd. De Utrechtse kapittels hadden echter op 7 april 1455 de Hoeksgezinde domproost Gijsbrecht van Brederode tot bisschop gekozen. Onder dwang van Filips de Goede aanvaardde het Nedersticht Davids benoeming op 3 augustus 1456 bij het Verdrag van IJsselstein. Het Oversticht moest gewapenderhand overtuigd worden.

Sticht en Oversticht

De stad Deventer werd vijf weken belegerd voor ze zich overgaf. Deze situatie had een burgeroorlog tot gevolg, de Eerste Utrechtse Burgeroorlog, waarop David in 1459 besloot de wijk te nemen uit Utrecht en zich in het pasverworven Kasteel Duurstede te vestigen.

Deze foto is gemaakt in de zomer van 2020. In het midden Kasteel Duurstede en in de achtergrond de oude stad.

Dankzij Bourgondische steun en handig manoeuvreren nam zijn gezag toe. Een doorbraak betekende de gevangenneming van de gebroeders Reinoud en Gijsbrecht van Brederode in 1470. Een andere effectieve maatregel was de instelling van de Schive, een centraal hof van beroep dat boven de stedelijke rechtspraak stond.

David van Bourgondië kon zich, met de Bourgondische macht op de achtergrond, tussen 1470 en 1477 waarschijnlijk de machtigste bisschop van Europa noemen. Hij benoemde de schout, onttrok de criminele rechtspraak aan de Raad, controleerde de tollens en verminderde de invloed van de stad op het platteland. In 1473 begon hij met de aanleg van de Bisschop Davidsgrift ter ontginning van het veen in de Gelderse Vallei.

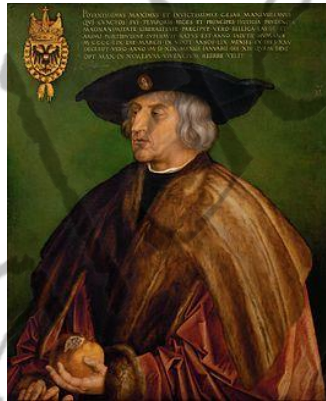
Een deel van de Bisschop Davidsgrift langs de spoorweg Utrecht Arnhem

Na de dood van zijn halfbroer Karel de Stoute in 1477 veranderde de situatie.

Karel de Stoute

David's politiek leidde in 1481 tot een opstand van aanhangers van de Hoekse partij in Holland. Een nieuwe burgeroorlog, de Stichtse Oorlog, brak uit waarbij David gevangengenomen werd. Maximiliaan van Oostenrijk moest eraan te pas komen om hem te bevrijden.

Keizer Maximiliaan I

Met de Slag bij Westbroek heroverde David Utrecht. In 1483 werd hij weer verdreven, wat leidde tot het Beleg van Utrecht. De laatste jaren van David's bewind stonden in het teken van het herstellen van de financiële situatie na de burgeroorlog van 1481-1483 en het laveren tussen de invloed van de Habsburgers, die inmiddels Holland bezaten, en van Gelre. David werd begraven in de kerk van Wijk bij Duurstede.

kerk van Wijk bij Duurstede

David van Bourgondië was een prachtlievend vorst die kunstenaars aan zijn hof verbond en een krachtige impuls gaf aan de bouw van de Domkerk in Utrecht.

Dom van Utrecht

Hij moderniseerde zijn residentie, het Kasteel Duurstede bij Wijk bij Duurstede, en ook de grootse opzet van de kerk in die plaats zal aan hem te danken zijn.

Rode koorkap van David van Bourgondië met goudbrokaten granaatappel- en distelpatroon, ca. 1460, Catharijneconvent, Utrecht

Dubbele stuiver van bisschop David van Bourgondië met dubbele lelie Warburg, 1478